

П Р И Р У Ч Н И К Б Р . 3 -

О ИЗБОРИМА ЗА САВЕТ И НАДЗОРНИ ОДБОР МЗ

Све на једном месту у вези са питањима: расписивања избора за Савет и Надзорни одбор месне заједнице, раду бирачког одбора, надлежностима Изборне комисије, препорукама за избор кандидата, услова кандидатуре, предизборне процедуре, посматрача на изборима и утврђивања резултата избора.

Избори за Савет и Надзорни одбор месне заједнице **не спадају у оквир „атрактивних“** изборних процедура, какви су нпр. избори за председника Републике, парламентарни избори, као и избори за Скупштину Града Београда и Аутономне Покрајине Војводине. Специфичност функција у месној заједници је да су исте **волонтерске**, за разлику од функција на осталим нивоима самоуправе, које су плаћене и професионалне.

Међутим, имајући у виду чињеницу да су избори у месним заједницама **најнепосреднији избори**, да бирачи врло често **лично познају кандидате**, јасно је да су ови избори **„огледало“ аутентичног легитимитета кандидата**. Управо због тога, **свака Власт и свака политичка странка претендује да оствари превагу** на изборима у месној заједници, како би **задржала свој престиж** и како би, користећи ресурсе које пружају функције у месној заједници, **лакше остварила повољан резултат на локалним, регионалним и парламентарним изборима**.

С тим у вези, јасни су разлози због чега се **рад месних заједница држи ван токова апсолутне транспарентности**, те због чега се нпр. **вестима о датуму избора у месним заједницама и кампањама кандидата не даје медијски простор и значај који ови избори заслужују**. Наиме, **„неповољан“** исход резултата избора у месној заједници, за сваку Власт, показатељ је **конкретних и стихијских промена у друштву и представља најаву другачијег јавног мњења** и на локалним и другим нивоима избора. Стога, изборе у месној заједници треба схватити озбиљно, те **учинити све да крај у коме станујемо буде лепше место за живот**.

Расписивање избора за Савет и Надзорни одбор месне заједнице

Избори за Савет и Надзорни одбор месне заједнице се расписују у року од **најкасније 30 дана** пре истека мандата (рок може варирати зависно од Одлуке локалне самоуправе), односно у року од **15 дана** од ступања на снагу одлуке о распуштању Савета месне заједнице, с тим да од датума расписивања избора до датума одржавања избора не може протећи више од **45 дана**.

Одлуком о расписивању избора одређује се **дан одржавања избора**, као и дан од када почињу да теку **рокови за вршење изборних радњи**. Ова одлука се објављује у службеном гласилу локалне самоуправе (**Службени лист**).

Органи за спровођење избора и опозива су:

- 1) Комисија за спровођење избора и опозива (Изборна комисија),**
- 2) Гласачки (бирачки) одбор.**

Изборна комисија за спровођење избора и опозива има **председника и два члана**, као и два заменика члана, које **именује Савет месне заједнице**.

Раду органа за спровођење избора и опозива могу да **присуствују представници подносилаца кандидатуре за члана Савета и Надзорног одбора**, односно представници подносилаца предлога за покретање поступка за опозив чланова Савета.

Гласачки (бирачки) одбор

Гласачки одбор има **председника и четири члана**, као и четири заменика члана, које именује Изборна комисија. Предлози за чланове гласачких одбора достављају се надлежној комисији **најкасније 10 дана** пре дана одређеног за одржавање избора или референдума.

Заменици чланова бирачких одбора имају **иста права и одговорности** као и чланови које замењују. Право гласа у бирачком одбору има само члан, а у његовом одсуству заменик.

Председника бирачког одбора, заменика председника, чланове и њихове заменике именује Изборна комисија. Исто лице не може истовремено да буде члан два бирачка одбора, нити може бити кандидат на изборима за чланове Савета и Надзорног одбора или члан Изборне комисије.

Чланови и заменици чланова Изборне комисије и бирачког одбора не могу бити лица која су међусобно сродници по правој линији без обзира на степен сродства, у побочној закључно са трећим степеном сродства, а у тазбинском сродству закључно са другим степеном сродства, као ни брачни другови и лица која су у међусобном односу усвојиоца и усвојеника, односно стараоца и штићеника.

Гласачки одбор врши следеће послове:

- 1) **руководи гласањем,**
- 2) **непосредно спроводи гласање,**
- 3) **обезбеђује правилност и тајност гласања и утврђује резултате гласања на гласачком месту,**
- 4) **сачињава записник о раду бирачког одбора и стара се о одржавању реда на бирачком месту за време гласања.**

Упутство о правилима рада бирачког одбора, Изборна комисија доноси у року од **5 дана од дана расписивања избора** за чланове Савета и Надзорног одбора.

Замену члана бирачког одбора врши Изборна комисија. Приликом именовања и замене чланова бирачког одбора, Изборна комисија ће **по службеној дужности** водити рачуна о прописаним ограничењима.

Надлежност Изборне комисије

Изборна комисија у свом раду има следеће **надлежности**:

- стара се о **законитости спровођења** избора и опозива,
- **одређује гласачка места,**

- образује гласачке одборе и даје упутства гласачким одборима,
- организује техничке припреме за спровођење избора и опозива,
- прикупља предлоге за кандидате,
- потврђује изборну листу кандидата и јавно је оглашава,
- утврђује облик, садржину и број гласачких листића и предаје их гласачким одборима
- објављује резултате избора односно опозива,
- решава поводом приговора због неправилности,
- изабраним кандидатима издаје уверење о избору.

Када Изборна комисија утврди да предлог кандидата **није поднет благовремено**, донеће одлуку о **одбацивању предлога**.

Уколико поднети предлог **има недостатке**, Изборна комисија позива представника предлагача, да у року од **24 часа** исте отклони, а уколико то не учини у року, Изборна комисија ће **одбити тај предлог**.

Изборна комисија проглашава предлог кандидата **одмах по пријему предлога, а најкасније у року од 24 часа** од пријема предлога и одлуку о проглашењу доставља кандидату. Предлог кандидата може се повући **најкасније до дана утврђивања листе кандидата за члана Савета или Надзорног одбора**.

Препоруке за избор кандидата

Иако је у већини месних заједница, сходно Статуту МЗ, територија читаве месне заједнице **једна изборна јединица**, препоручљиво је да се листа кандидата сачини у складу са **начелом равномерне заступљености**, како би се осигурала **репрезентативност**.

То најпре значи да кандидати **не буду становници исте стамбене зграде или исте улице**, већ да буду са територије читаве месне заједнице. Важно је да кандидати буду **припадници оба пола, различитих професија и старости**.

Најзад, за опозиционо деловање, увек је препоручљиво да кандидати **не буду чланови политичких странака**, већ аутентични представници грађана. Наравно, ово питање је у **аутономији предлагача и представника предлагача кандидата**, али би било добро водити рачуна да кандидати **нису експонирани као страначки функционери**.

Кандидати би морали да проуче правне прописе који се односе на изборе за месну заједницу, а нарочито да имају сазнања о питањима као што су: **број чланова Савета, територију месне заједнице (улице и бројеве), права и обавезе чланова Савета и других органа, процедуру за изборе и сл.** Осим тога, кандидати треба да буду кадри да изнесу кампању која никако неће бити лака, да **познају стварне проблеме грађана месне заједнице** и да се у разговору са грађанима **изнесу свој програм**, као и **план поступања након евентуалног уласка у Савет или Надзорни одбор**.

Услови кандидатуре

С обзиром на то да су месне заједнице - заједнице грађана, за Савет и Надзорни одбор Месне заједнице може да се **кандидује и да гласа на изборима, било који пунолетни грађанин**, са **пребивалиштем** на територији Месне заједнице, под условом да није лишен пословне способности.

Услови за подношење кандидатуре се одређују статутом месне заједнице, а најчешће је неопходно да грађане **кандидује/предложи** одређен број грађана са територије месне заједнице (нпр. **20 грађана**), као и да га предложи **представник** тих грађана. Сваки грађанин може предложити **само једног** кандидата за члана Савета.

Предлог кандидата за избор члана Савета и Надзорног одбора подноси се Изборној комисији, **најкасније 15 дана** (може да варира зависно од Одлуке локалне самоуправе) **пре дана одржавања избора.**

Име и презиме кандидата наводи се на **српском језику ћириличким писмом**. Име и презиме кандидата који припада **националној мањини** може се навести и на **језику и писму националне мањине којој кандидат припада.**

Предлог за кандидата доставља се Изборној комисији до утврђеног рока и садржи:

- лично име **кандидата**, јмбг кандидата, датум рођења, занимање, пребивалиште, адресу становања и број личне карте,

- лична имена, јмбг, пребивалишта, адресе становања, бројеве личних карата и потписе **грађана који подржавају кандидатуру,**

- лично име, пребивалиште и адресу становања **представника** грађана подносилаца кандидатуре.

Уз образац, подноси се и писана **изјава о прихватању кандидатуре, потврда о изборном праву и потврда о пребивалишту кандидата.**

Предизборна процедура

Изборна листа кандидата за избор чланова Савета и Надзорног одбора, садржи **лична имена свих кандидата и податке о години рођења, занимању и пребивалишту.** Редослед кандидата на изборној листи кандидата утврђује се **према редоследу њиховог проглашавања.**

Изборна комисија **утврђује изборне листе** кандидата **најкасније 10 дана пре дана одржавања избора** (рок може да варира зависно од одлуке локалне самоуправе).

Изборна комисија одређује бирачка места у сарадњи са општинском/градском управом и оглашава их на огласној табли месне заједнице, **најкасније 20 дана пре дана одржавања избора** за чланове Савета и Надзорни одбор. Бирачко место одређује се за гласање **најмање 100, а највише 2.500 бирача.**

За свако бирачко место одређује се: **број бирачког места, назив бирачког места, адреса бирачког места и подручје месне заједнице** са ког гласају бирачи на бирачком месту.

Општинска/градска управа врши **ажурирање дела бирачког списка** који се односи на подручје месне заједнице у којој се спроводи изборни поступак, **врши упис бирача који нису уписани у бирачки списак**, као и промену података у бирачком списку, све до његовог закључења, односно **најкасније пет дана пре дана одржавања избора** (рок може да варира зависно од Одлуке локалне самоуправе).

Обавештење бирачима о дану и времену одржавања избора, са бројем и адресом бирачког места на коме бирач гласа, врши општинска/градска управа **истицањем обавештења на огласној табли месне заједнице** и на другим местима погодним за обавештење грађана месне заједнице, **најкасније пет дана пре дана одржавања избора** у месној заједници (рок може да варира зависно од Одлуке локалне самоуправе).

Изборни материјал за спровођење избора обезбеђују Изборна комисија и општинска/градска управа за сваки бирачки одбор, у складу са упутством које је сачинила. Изборни материјал **Изборна комисија доставља бирачким одборима 48 часова пре дана одржавања избора**.

Налогодавци за располагање средствима су председник и заменик председника Изборне комисије. Средства за спровођење избора обезбеђују се у буџету локалне самоуправе и могу се користити за:

- набавку, штампање и превозноћење **изборног материјала**;
- набавку канцеларијског и осталог **потрошног материјала**;
- **превозничке, птт и друге услуге**.

Посматрачи на изборима

Заинтересована регистрована удружења чији се циљеви остварују у области заштите људских и мањинских права, као и заинтересоване међународне и стране организације и удружења која **желе да прате рад органа за спровођење избора**, подносе **пријаву Изборној комисији најкасније 5 дана** (рок може да варира зависно од Одлуке локалне самоуправе) **пре дана одржавања избора**, на обрасцу који прописује Изборна комисија.

За праћење рада Изборне комисије посматрачи могу да пријаве највише два посматрача. За праћење рада појединих бирачких одбора посматрачи могу да пријаве највише једног посматрача. Органи за спровођење избора дужни су да посматрачима омогуће несметано праћење сваке изборне радње.

Гласачка места се отварају у **07:00 часова**, а затварају се у **20:00 часова**. На изборима за члана Савета, бирач може да **гласа само једанпут**. Гласање се врши заокруживањем редног броја испред имена и презимена кандидата и то **највише до броја чланова Савета и Надзорног одбора који се бира**.

Утврђивање резултата избора

Имајући у виду број места у Савету и Надзорном одбору (који су одређени статутом Месне заједнице и одлуком локалне самоуправе), у случају да има **више кандидата од прописаног броја чланова**, чланови Савета и Надзорног одбора постају они грађани који добију **највише гласова бирача**.

Када утврди резултате гласања бирачки одбор ће без одлагања, а најкасније у року од 12 часова од затварања бирачког места доставити Изборној комисији **записник о утврђивању резултата гласања на бирачком месту** и остали изборни материјал. По пријему изборног материјала са бирачког места, **Изборна комисија је дужна да у року од 24 часа од затварања бирачког места донесе одлуку о резултатима избора и објави је на огласној табли месне заједнице**.

Уколико два или више кандидата добију **исти број гласова**, а према броју добијених гласова треба да буду изабрани као **последњи члан** Савета или Надзорног одбора, **понавња се гласање само за те кандидате**.

Кад се утврди да је **број гласачких листића у гласачкој кутији већи од броја бирача који су гласали**, или у гласачкој кутији **није нађен контролни листић**, бирачки одбор се **распушта** и именује се нови, а **гласање на том бирачком месту се понавња**.

Гласање се понавња у року од **7 дана** (рок може да варира зависно од Одлуке локалне самоуправе) **од дана одржавања избора**, на начин и по поступку утврђеним за спровођење избора. У случају понавњања гласања, коначни резултати избора утврђују се по завршетку поновљеног гласања.

Заштита изборног права

Заштиту изборног права у вези са избором чланова Савета и Надзорног одбора, грађани остварују подношењем **приговора органима за спровођење избора**, на начин утврђен статутом месне заједнице, као и подношењем **жалби** месно надлежном **вишем суду**.

Предлагач проглашене изборне листе има право да поднесе **приговор против донете одлуке, предузете радње и због пропуштања да се донесе одлука, односно предузме радња у спровођењу избора**.

Приговор мора да буде **разумљив** и да садржи све оно што је потребно да би по њему могло да се поступи, а нарочито:

- 1) **означење да се приговор подноси изборној комисији;**
- 2) **име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта, број телефона и адресу за пријем електронске поште подносиоца приговора** ако је подносилац приговора физичко лице (подносилац може да буде и политичка странка и друго правно лице);
- 3) **име, презиме, ЈМБГ, место и адресу пребивалишта, број телефона и адресу за пријем електронске поште предлагача проглашене изборне листе;**

4) **потпис** подносиоца приговора;

5) **предмет приговора**, а нарочито тачан назив одлуке уз означање доносиоца, датума доношења и броја под којим је заведена одлука ако се приговором оспорава одлука, односно тачан опис радње уз назначење ко је и када ту радњу предузео ако се приговором оспорава радња у изборном поступку;

6) **чињенице** на којима се заснива приговор и **доказе**.

Ако је приговор **неразумљив или непотпун**, изборна комисија доноси решење којим га **одбацује**.

Приговор се може поднети **у року од 72 часа** од објављивања одлуке, односно предузимања радње коју подносилац сматра неправилном.

Приговор због тога што није донета одлука, односно предузета радња у року који је прописан законом може се поднети у року од 72 часа **од истека рока у којем је одлука требало да буде донета**, односно у којем је радња требало да буде предузета.

О приговору одлучује изборна комисија. Изборна комисија је дужна да **у року од 72 часа** од пријема приговора донесе и објави **решење о приговору**. Приговор и решење о приговору изборна комисија објављује на веб-презентацији.

Ако Изборна комисија **усвоји приговор, поништиће одлуку** донету у спровођењу избора, односно радњу предузету у спровођењу избора. Када нађе да одлуку против које је поднет приговор треба поништити, Изборна комисија може донети другу одлуку уместо поништене.

Против решења Изборне комисије којим је одбачен или одбијен приговор подносилац приговора може поднети жалбу вишем суду на чијем се подручју налази седиште скупштине **у року од 72 часа** од објављивања тог решења на веб-презентацији. Жалба због тога што **у прописаном року није донета одлука о приговору** може се поднети у року од **72 часа од истека рока у којем је требало да буде донета одлука о приговору**.

Против решења Изборне комисије којим је усвојен приговор, **предлагач проглашене изборне листе, предлагач изборне листе, кандидат за члана Савета и Надзорног одбора и бирач**, могу поднети жалбу вишем суду **у року од 72 часа** од објављивања тог решења на веб-презентацији ако им је тиме што је усвојен приговор **непосредно повређен правни интерес**.

Изборна комисија дужна је да **у року од 24 часа од пријема жалбе достави вишем суду жалбу и све списе тог предмета**. Виши суд доноси одлуку по жалби **у року од 72 часа од пријема жалбе са списима**.

Одлуку донету у поступку по жалби виши суд доставља подносиоцу жалбе преко Изборне комисије. Ако виши суд **усвоји жалбу**, он **поништава одлуку донету у спровођењу избора**, односно радњу предузету у спровођењу избора.

Када нађе да одлуку против које је поднета жалба треба поништити, **виши суд може мериторно одлучити по приговору ако природа ствари то дозвољава и ако утврђено чињенично стање пружа поуздан основ за то.** Одлука вишег суда којом је мериторно одлучено по приговору у свему замењује поништену одлуку.

Одлука донета у поступку по жалби је **правноснажна** и против ње се **не могу поднети ванредна правна средства** предвиђена законом којим се уређује управни спор.

Ако виши суд **усвоји жалбу и поништи одлуку донету у спровођењу избора,** односно радњу предузету у спровођењу избора, одговарајућа одлука биће донета, односно **одговарајућа радња се предузима најкасније за десет дана од дана када је Изборна комисија примила одлуку вишег суда.** Изборна комисија на веб-презентацији објављује сва поднета правна средства и одлуке које су донете по њима.

САДРЖАЈ:

1. Расписивање за Савет и Надзорни одбор месне заједнице	2
2. Гласачки (бирачки) одбор	3
3. Надлежност Изборне комисије	3
4. Препоруке за избор кандидата	4
5. Услови кандидатуре	4
6. Предизборна процедура	5
7. Посматрачи на изборима	6
8. Утврђивање резултата избора	6
9. Заштита изборног права	7

ЛИТЕРАТУРА:

1. Устав Републике Србије
2. Закон о локалној самоуправи
3. Закон о референдуму и народној иницијативи
4. Закон о локалним изборима
5. Генерични Статут месне заједнице
6. Статут Града Новог Сада
7. Одлука о месним заједницама Града Новог Сада
8. Статут Месне заједнице Вера Павловић
9. Правилник о коришћењу зграда и пословних просторија у јавној својини Града Новог Сада
10. Записник са састанка представника свих месних заједница Новог Сада (10.04.25)
11. Кратак водич кроз месне заједнице